

USTAWA

z dnia 24 października 1986 r.

o zakładowych funduszach socjalnym i mieszkaniowym w jednostkach gospodarki społecznej.

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Ustawa określa zasady tworzenia i podziału zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego w zakładach pracy będących jednostkami gospodarki społecznej.

2. Przepisów ustawy, w części dotyczącej zasad tworzenia zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego, nie stosuje się do zakładów pracy objętych ustawą z dnia 4 maja 1982 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 1985 r. Nr 42, poz. 201) oraz do nauczycieli i innych pracowników wymienionych w art. 1 pkt 1—5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. — Karta Nauczyciela (Dz. U. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 187 i Nr 31, poz. 214 oraz z 1983 r. Nr 5, poz. 33), a także do spółdzielni pracy tworzących fundusz socjalno-bytowy w myśl art. 275 ustawy z dnia 16 września 1982 r. — Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr 30, poz. 210 i z 1983 r. Nr 39, poz. 176).

Art. 2. Zakładami pracy w rozumieniu ustawy są w szczególności przedsiębiorstwa państwowe, urzędy i inne państwowe jednostki organizacyjne, spółdzielnie i ich związki, organizacje społeczne oraz spółki i przedsiębiorstwa z udziałem kapitału państwowego tworzone na podstawie Kodeksu handlowego.

Art. 3. 1. Środki zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego służą finansowaniu działalności socjalnej i mieszkaniowej prowadzonej przez zakłady pracy na rzecz pracowników i ich rodzin oraz byłych pracowników — emerytów i rencistów i ich rodzin.

2. Środki zakładowego funduszu socjalnego nie mogą być przyznawane w formie pieniężnej, z wyjątkiem zapomóg losowych oraz dopłat do wczasów organizowa-

nych we własnym zakresie przez osoby, o których mowa w ust. 1. Środki zakładowego funduszu mieszkaniowego mogą być przyznawane w formie pieniężnej.

3. Zakładowymi funduszami socjalnym i mieszkaniowym administruje kierownik zakładu pracy.

Rozdział 2

Zakładowy fundusz socjalny.

Art. 4. 1. Zakładowy fundusz socjalny tworzy się z corocznego odpisu podstawowego obciążającego koszty działalności zakładu pracy.

2. Wysokość odpisu, o którym mowa w ust. 1, na jednego zatrudnionego wynosi 25% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce społecznej w roku poprzednim.

3. Zakład pracy może samodzielnie uzupełniać zakładowy fundusz socjalny z funduszu załogi lub innego funduszu tworzonego z części finansowego wyniku działalności, z którego środki są przeznaczone na dodatkowe wynagrodzenia lub świadczenia dla pracowników.

4. Zakład pracy może zwiększyć wysokość odpisu na zakładowy fundusz socjalny, o którym mowa w ust. 2, na każdego emeryta i rencistę korzystającego z tego funduszu, nie więcej jednak niż o 15% odpisu podstawowego.

5. Zakład pracy zatrudniający osoby zaliczone do I lub II grupy inwalidów może zwiększyć corocznie wysokość odpisu podstawowego na zakładowy fundusz socjalny, o którym mowa w ust. 2, na każdą zatrudnioną osobę zaliczoną do I lub II grupy inwalidów, nie więcej jednak niż o 25% odpisu podstawowego.

Art. 5. Środki zakładowego funduszu socjalnego zwiększa się o:

- 1) opłaty osób i jednostek organizacyjnych korzystających z zakładowej działalności socjalnej,
- 2) odsetki od środków tego funduszu,
- 3) środki przekazywane przez organizacje społeczne,
- 4) inne środki określone w odrębnych przepisach.

Art. 6. 1. Środki zakładowego funduszu socjalnego przeznacza się na finansowanie:

- 1) wypoczynku dzieci i młodzieży,
- 2) wczasów pracowniczych,
- 3) instytucji i placówek upowszechniania kultury oraz działalności kulturalno-oświatowej,
- 4) działalności w zakresie kultury fizycznej,
- 5) pracowniczych ogrodów działkowych,
- 6) turystyki oraz wypoczynku w dni wolne od pracy,
- 7) pomocy rzeczowej i finansowej dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej,
- 8) innych celów określanych przez Radę Ministrów w porozumieniu z ogólnokrajową organizacją związkową.

2. Środki zakładowego funduszu socjalnego można przeznaczać na dopłaty do wczasów pracowniczych oraz kolonii i obozów dla dzieci i młodzieży, opłacanych indywidualnie przez osoby, o których mowa w art. 3 ust. 1, pod warunkiem:

- 1) wcześniejszego przyznania świadczenia przez zakład pracy,
- 2) przedstawienia rachunków lub innych dokumentów stwierdzających korzystanie ze świadczeń,
- 3) stosowania kryteriów socjalnych przy ustalaniu wysokości dopłaty.

3. Środki zakładowego funduszu socjalnego można przeznaczać również na poprawę jakości usług:

- 1) placówek opieki nad dzieckiem,
- 2) świadczonych przez placówki socjalne na rzecz byłych pracowników — emerytów i rencistów oraz członków ich rodzin.

4. Środki zakładowego funduszu socjalnego można przenosić na zakładowy fundusz mieszkaniowy.

Rozdział 3

Zakładowy fundusz mieszkaniowy.

Art. 7. 1. Zakładowy fundusz mieszkaniowy tworzy się z corocznego odpisu podstawowego obciążającego koszty działalności zakładu pracy.

2. Wysokość odpisu, o którym mowa w ust. 1, na jednego zatrudnionego wynosi 12,5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce społecznej w roku poprzednim.

3. Zakład pracy może samodzielnie uzupełniać zakładowy fundusz mieszkaniowy z funduszu załogi lub innego funduszu tworzonego z części finansowego wyniku działalności, z którego środki są przeznaczone na dodatkowe wynagrodzenia lub świadczenia dla pracowników.

4. Środki zakładowego funduszu mieszkaniowego zwiększa się o:

- 1) kwoty w wysokości stanowiącej różnicę między dochodami a kosztami z tytułu sprzedaży i likwidacji zakładowych domów i lokali mieszkalnych,
- 2) kaucje oraz inne wpłaty dokonywane przez pracowników otrzymujących lub zwalnających lokale w zakładowych domach mieszkalnych,

- 3) odsetki od środków tego funduszu oraz wpływy z oprocentowania udzielonych pożyczek,
- 4) inne środki określone w odrębnych przepisach.

Art. 8. 1. Środki zakładowego funduszu mieszkaniowego przeznacza się na finansowanie budownictwa mieszkaniowego dla pracowników, na pomoc finansową w uzyskiwaniu i użytkowaniu mieszkań oraz na inne cele z zakresu potrzeb mieszkaniowych pracowników oraz emerytów i rencistów — byłych pracowników danego zakładu pracy.

2. Pomocy finansowej, o której mowa w ust. 1, można udzielać również w formie pożyczek oprocentowanych w wysokości nie niższej niż 1% w stosunku rocznym.

3. Pomocy z zakładowego funduszu mieszkaniowego można udzielić pracownikowi po upływie 3-letniego okresu zatrudnienia w danym zakładzie pracy. Dla osób podejmujących pracę po raz pierwszy lub otrzymujących pierwsze mieszkanie okres ten wynosi rok.

4. Kierownik zakładu pracy na wniosek zakładowej organizacji związkowej (rady pracowniczej w zakładach, w których pracownikom nie przysługuje prawo zrzeszania się w związkach zawodowych) może — w indywidualnych, szczególnie uzasadnionych wypadkach — skrócić okresy, o których mowa w ust. 3.

5. Z chwilą rozwiązania stosunku pracy nie spłacona pożyczka udzielona ze środków zakładowego funduszu mieszkaniowego podlega natychmiastowej spłacie w całości.

6. Przepisów ust. 3 i 5 nie stosuje się do pracowników przechodzących do innego zakładu pracy na mocy porozumienia między zakładami pracy, a przepisu ust. 5 — do pracowników, z którymi stosunek pracy został rozwiązany z powodu likwidacji zakładu pracy lub jego upadłości, oraz do pracowników przechodzących na emeryturę lub rentę.

Rozdział 4

Przepisy wspólne.

Art. 9. 1. Zakład pracy gromadzi środki zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego na odrębnych, oprocentowanych rachunkach bankowych.

2. Środki funduszy, o których mowa w ust. 1, można przeznaczać na finansowanie realizowanych wspólnie z innymi zakładami przedsięwzięć w zakresie działalności socjalnej lub mieszkaniowej. Środki te powinny być przekazywane na rachunek zakładu realizującego wspólne przedsięwzięcie.

3. Zakład pracy może udzielać pożyczek innym jednostkom gospodarki społecznej, ze środków zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego, na warunkach określonych w umowie między zainteresowanymi zakładami. Pożyczki spłaca się ze środków zakładowych funduszy socjalnego lub mieszkaniowego. Naliczane od tych pożyczek odsetki płaci pożyczkobiorca odpowiednio ze środków zakładowych funduszy socjalnego lub mieszkaniowego. Otrzymane przez pożyczkodawcę odsetki licza się na fundusz, z którego udzielono pożyczki.

4. Środki zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego można przekazywać na fundusze celowe tworzone na podstawie odrębnych przepisów w trybie określonym w tych przepisach.

5. Nie wykorzystane w danym roku środki zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego przechodzą na rok następny.

Art. 10. 1. Inwestycje, w których wyniku mają powstać obiekty służące zakładowej działalności socjalnej, finansuje się ze środków zakładowego funduszu socjalnego, z kwot w wysokości stanowiącej różnicę między dochodami a kosztami z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych służących zakładowej działalności socjalnej, z amortyzacji zakładowych obiektów socjalnych, ze środków przekazywanych przez związki zawodowe i inne organizacje społeczne, a także ze środków określonych w odrębnych przepisach.

2. Zakładowe inwestycje mieszkaniowe finansuje się ze środków zakładowego funduszu mieszkaniowego oraz środków określonych w odrębnych przepisach.

3. Środki na finansowanie inwestycji, o których mowa w ust. 1 i 2, można zasilać kredytem bankowym. Kredyt ten podlega spłacie odpowiednio ze środków zakładowego funduszu socjalnego i ze środków gromadzonych na rachunku, o którym mowa w art. 11 ust. 3, lub zakładowego funduszu mieszkaniowego, w okresie ustalonym w umowie kredytowej.

4. Odsetki od kredytu, o którym mowa w ust. 3, płaci się odpowiednio ze środków zakładowych funduszy socjalnego lub mieszkaniowego.

5. Remonty bieżące i kapitalne zakładowych obiektów socjalnych finansuje się ze środków zakładowego funduszu socjalnego i ze środków pochodzących z amortyzacji zakładowych obiektów socjalnych.

Art. 11. 1. Od środków trwałych służących zakładowej działalności socjalnej oraz związanych z nimi wartości niematerialnych i prawnych ustala się, z zastrzeżeniem ust. 5, odpisy amortyzacyjne obciążające bezpośrednio koszty działalności podstawowej.

2. Odpisy amortyzacyjne ustala się według stawek i zasad określonych w odrębnych przepisach.

3. Zakład pracy gromadzi środki pochodzące z odpisów amortyzacyjnych na odrębnym rachunku bankowym. Na rachunek ten mogą wpływać również kwoty w wysokości stanowiącej różnicę między dochodami a kosztami z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych służących zakładowej działalności socjalnej oraz środki przekazane z funduszu załogi lub innego funduszu tworzonego z części finansowego wyniku działalności, z którego środki przeznacza się na dodatkowe wynagrodzenia lub świadczenia dla pracowników.

4. Środkami, o których mowa w ust. 3, dysponuje w całości zakład pracy przeznaczając je na finansowanie zakładowych inwestycji socjalnych i remontów obiektów zakładowej działalności socjalnej oraz na spłatę kredytów bankowych wykorzystanych na finansowanie zakładowych inwestycji socjalnych i na udzielanie pożyczek innym zakładom. Do pożyczek tych stosuje się odpowiednio przepis art. 9 ust. 3.

5. Odpisów amortyzacyjnych nie ustala się od zakładowych domów mieszkalnych oraz związanych z nimi wartości niematerialnych i prawnych.

Art. 12. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może określać banki oraz zakłady pracy prowadzące statutowo bezwynikową gospodarkę finansową, uprawnione do naliczania dodatkowych odpisów na zakładowe fundusze socjalny i mieszkaniowy w przeliczeniu na jednego

zatrudnionego odpowiednio do wzrostu odpisów dodatkowych dokonywanych z funduszu załogi przez przedsiębiorstwa państwowe w roku poprzednim.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może ustalać odpisy podstawowe wyższe niż określone w art. 4 ust. 2 i art. 7 ust. 2 dla grup pracowników zatrudnionych w szczególnie uciążliwych warunkach pracy w niektórych branżach gospodarki narodowej.

Art. 13. 1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, w porozumieniu z ogólnokrajową organizacją międzyzwiązkową, określa ogólne zasady udzielania świadczeń i pomocy z zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego.

2. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określa zasady ustalania liczby zatrudnionych, o których mowa w art. 4 ust. 2 i art. 7 ust. 2, stanowiącej podstawę obliczania odpisów na zakładowe fundusze socjalny i mieszkaniowy.

3. Podstawę obliczania odpisów na zakładowe fundusze socjalny i mieszkaniowy stanowi wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, o którym mowa w art. 4 ust. 2 i art. 7 ust. 2, ogłoszona przez Główny Urząd Statystyczny w Dzienniku Urzędowym Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski” nie później niż do dnia 30 kwietnia każdego roku.

Art. 14. 1. Ministrowie Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Finansów w stosunku do pracowników zatrudnionych w podległych im jednostkach budżetowych, a Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrami Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Finansów w stosunku do pracowników zatrudnionych w jednostkach budżetowych więziennictwa, określają:

- 1) sposób tworzenia i gromadzenia środków zakładowych funduszy socjalnego i mieszkaniowego,
- 2) zasady podziału oraz gospodarowania tymi funduszami.

2. Wysokość odpisów na fundusze, o których mowa w ust. 1, nie może być wyższa od określonych w ustawie.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 15. 1. W ustawie z dnia 26 lutego 1982 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 1986 r. Nr 8, poz. 44) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w ust. 1 wyrazy „fundusze zakładowe” określone w art. 17 ust. 1¹ zastępuje się wyrazami „zakładowe fundusze socjalny i mieszkaniowy, których zasady tworzenia i podziału określa odrębna ustawa”,
- 2) tytuł rozdziału 5 otrzymuje brzmienie: „Finansowanie obiektów i urzędzeń zakładowych.”,
- 3) art. 17 i 18 skreśla się,
- 4) w art. 21 w ust. 2 wyrazy „środki trwałe służące zakładowej działalności socjalnej oraz” skreśla się;
- 5) art. 26 otrzymuje brzmienie: „Art. 26. Źródła finansowania zakładowych inwestycji socjalnych i mieszkaniowych określają odrębne przepisy.”,
- 6) w art. 27 skreśla się ust. 3,

- 7) w art. 39 w ust. 2 w pkt 2 wyrazy „w art. 17 i 18 ust. 1 i 2” zastępuje się wyrazami „w odrębnej ustawie”,
- 8) art. 47 skreśla się.
2. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. — Prawo spółdzielcze (Dz. U. Nr 30, poz. 210 i z 1983 r. Nr 39, poz. 176) w art. 79 w § 2 wyrazy „środki trwałe służące zakładowej działalności socjalnej oraz” skreśla się.
3. W ustawie z dnia 26 lutego 1982 r. o statucie Narodowego Banku Polskiego (Dz. U. Nr 7, poz. 57 oraz z 1985 r. Nr 32, poz. 141 i Nr 36, poz. 170) w art. 44 ust. 6 otrzymuje brzmienie:
- „6. Zasady wykorzystywania funduszków wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 2 ustala Prezes NBP, a funduszu wymienionego w ust. 1 pkt 3 — Prezes NBP w porozumieniu z radami pracowniczymi, zasady zaś wykorzystywania funduszków wymienionych w ust. 1 pkt 4—6 regulują odrębne przepisy.”
4. W ustawie z dnia 26 lutego 1982 r. o opodatkowaniu jednostek gospodarki społecznej (Dz. U. z 1986 r. Nr 8, poz. 45) wprowadza się następujące zmiany:
- 1) w art. 30 w ust. 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:
- „3) kwota przekazana na zakładowy fundusz socjalny, przekraczająca 120% kwoty odpisu podstawowego, z wyłączeniem środków przekazanych na rachunek amortyzacji środków trwałych, służących zakładowej działalności socjalnej,”
- 2) w art. 32 w pkt 1 w lit. c) dodaje się wyrazy „oraz kwoty przekazanej z funduszu załogi na zakładowy fundusz socjalny, o której mowa w art. 30 ust. 2 pkt 3, którą do celów opodatkowania sumuje się z ponadnormatywnymi wypłatami nagród i premii z zysku do podziału”.
- Art. 16.** Odpisów amortyzacyjnych, o których mowa w art. 11 ust. 1 i 2, dokonuje się w pełnej wysokości począwszy od 1990 r. W latach 1987—1989 odpisy amortyzacyjne koryguje się wskaźnikiem, który w 1987 r. wynosi 0,4, a w każdym następnym roku ulega zwiększeniu o 0,2.
- Art. 17.** Zakłady pracy, które w 1986 r. zgodnie z dotychczas obowiązującymi przepisami dokonały odpisów podstawowych wyższych w przeliczeniu na jednego zatrudnionego od wysokości odpisów ustalonych w art. 4 ust. 2 i art. 7 ust. 2, dokonują odpisów w takiej samej wysokości do czasu ich zrównania z wysokością określoną w tym przepisie.
- Art. 18.** Traci moc ustawa z dnia 23 czerwca 1973 r. o zasadach tworzenia i podziału zakładowego funduszu nagród oraz zakładowych funduszków socjalnego i mieszkaniowego (Dz. U. Nr 27, poz. 150, z 1982 r. Nr 7, poz. 54 i z 1985 r. Nr 32, poz. 141).
- Art. 19.** Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1987 r.

Przewodniczący Rady Państwa: w z. *K. Barcikowski*
Sekretarz Rady Państwa: *Z. Surowiec*